

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

IV. Sibi videtur aliquando non constare:

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A ter, & peccatum, & pœnam momentum fere unicum intercessisse intellige, atque hac *αὐτὸ τὸ αἰώνιον*, idest ab aeterno contigisse. Ad Origenis sententiam accedit Auctor Commentarij in Job, quem vertit Perionius: ait enim: *In Diabolo autem principium formationis intelligendum est, non quod omnium quæ ratione & animo intelliguntur, primus sit effectus: sed quod sine tempore, quemadmodum locus ille declarat.*

III. Videndum deinde Angelosne corporatos esse, an corpore carere Origenes arbitratus sit. Non satis autem explicata, & certa videtur prima fronte ejus ratio; nam pugnantia secum esse dicas, quæ diversis libris super eo argumento diseruit. Quicumque tamen animum ad ejus verba attenderit diligenter, aliter judicabit. Rata quippe fuit ejus & constans opinio Angelos corpore esse indutos, sed subtili & tenui: nam libr. 1. De princip. cap.

B 6. pronuntiat *Solius Dei, idest Patris, & Filij, & Spiritus sancti natura id proprium esse, ut sine materialis substantia, & absque ulla corporea adjectionis societate intelligatur subsistere.* Quem locum affert S. Thomas p. 1. q. 51. a. 1. eamque opinionem ab antiquis Philosophis Origenem hausisse asseverat. Clariora etiam proloquitur libr. 2. ejusdem Operis, cap. 2. & postquam quaesivit an summam beatitatem adeptæ ratione pollentes naturæ corpus penitus exuere possint, si-bique id *difficillimum & pene impossibile* videri dixit; addiditque, quod & sequenti capite iterum usurpat, necesse fore in nihilum redigi corpoream naturam, quemadmodum de nihilo fuit procreata, si utilis esse desineret: tum subdit: *Si vero impossibile est hoc ullo modo as-*

C firmari, idest quod vivere præter corpus possit ulla alia natura, præter Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, necessitas consequentia ac rationis coarctat intelligi, principaliter quidem coarctatas esse rationabiles naturas; materialem vero substantiam opinione quidem & intellecta solum separari ab eis, & pro ipsis, vel post ipsas effectam videri, sed numquam sine ipsa eas vel vixisse, vel vivere: solius namque Trinitatis incorporea vita existere recte putabitur. Hæc inspectandi Origenis viro magno præbuerunt argumentum, quod cum Angelos & rationis capaces animas longo intervallo corporibus caruisse alibi dixerit, id tamen fieri non posse hic affirmaverit. Verum res aliter se habet; nam corporeos quidem Angelos & animas revera esse Origenis opinio fuit, sed ea tamen propter insignem subtilitatem, cum reliquis mundi corporibus comparata, spiritualia, ut ostendemus paulopost, & incorporea dici posse: quamvis ergo ante mundi hujus corporei officium condita ea fuerint, corpore tamen sui generis fuisse instructa: ac ne in primo quidem illo statu diu perseverasse, sed admissio statim postquam creata sunt peccato, in crassiora continuo corpora supplicij causa fuisse immerita. Præter superiora testimonia quibus Angelis corpus affingitur, recitanda quoque ea quæ locum Origenis supra allatum excipiunt: *Vt ergo, inquit, superius diximus, materialis substantia huius mundi habens naturam, quæ ex omnibus ad omnia transformatur, cum ad inferiores quosque trahitur, in crassiores corporis statum, solidioremque formatur, ita ut visibiles istas mundi species, variasque distinguat: cum vero perfectioribus ministrat & beatoribus, in fulgore celestium corporum micat, & spiritualis corporis indumentis vel Angelos Dei, vel filios resurrectionis exornat.* Sed & libr. 4. in Anacephalotisi: *Semper autem erunt rationabiles nature, quæ indigent indumento corporeo: semper ergo erit natura corporea, cuius indumentis uti necesse est rationabiles creaturas.* Nisi quis putet posse vel assertionibus ostendere quod possit natura rationalis absque ullo corpore vitam degere. Sed quomodo difficile sit, & quam pene impossibile intellectui nostro, in superioribus singula differentes ostendimus. Quapropter Photius Cod. 106 Theognostum Alexandrinum libro quarto Hypotyposon ex mente & sententia Origenis scripsisse refert, Angelis & Dæmonibus exilia corpora esse circumposita.

D IV. Sed quamvis rationabilibus naturis corpus diserte & liquido affinxerit Origenes, à se diversus abire videtur aliis locis, & corpus iisdem naturis detrahere. Sic Homil. 1. in Genes. Cum enim ea quæ facturus erat Deus, ex spirita constarent & corpore; ista de causa in principio & ante omnia caelum dicitur factum, idest, omnis spiritualis substantia, super quam velut in throno quodam, & sedē Deus requiescit. Istud autem caelum, idest firmamentum, corporeum est. Vbi cum spiritalem substantiam opponat corporeæ, sequitur esse incorpoream: & Tom. 1. Commentar. in Iohann. p. 16. 17. *καὶ ἀνελάμβανεν ἑαυτὸν πάλιν ἐκ ἀστοματων ζώων ζώντων ἐκ μακαριότητι τῆς ἀγάπης, ὁ ἐκλάμβανεν ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς γαλήνης* (καὶ πάλιν ἐκ μακαρίας ζωῆς, καὶ πάλιν ἐκ δόξης ἢ καὶ τῆς σάμας) & Tomo 20. p. 320. *πάντας τοὺς καὶ τὸ ἔχει ὁ ἀστέρας. διότι ἀληθῆς ἐστὶν ἡ ἐνοὶα ὅτι λογικός ἐστι, καὶ ὅτι τὸ τοιοῦτον μὴ ἀστέρας ἐστὶν, τὸ τοιοῦτον ἀστέρας, καὶ τὸ τοιοῦτον μὴ σῶμα, ἢ τοιοῦτον σῶμα, ἀλλοῦ δὲ ἢ τῆς ἐνοὶας σάμας.* Item libr. 1. *Ἐπι ἀρχῶν*, cap. 7. Manifeste ergo in Christo & per Christum facta esse omnia, & creata pronuntiat (Paulus Col. 1. 16.) sive visibilia quæ sunt corporalia; sive invisibilia, quæ non alia etiam arbitror, quam incorporeas, spiritualesque virtutes: & libr. 2. *Ἐπι ἀρχῶν*, cap. 3. Non enim idem intelligitur, ea quæ non videntur, & ea quæ invisibilia sunt. Ea namque quæ sunt invisibilia, non solum non videntur, sed ne naturam quidem habent ut videri possint, quæ Græci ἀσώματα, idest incorporea appellantur. Hæc autem de quibus Paulus dixit: *Quæ non videntur, naturam quidem habent ut videri possint, nondum tamen videri ab his quibus promittuntur exponit:* & istud è libr. 3. cap. ult. *Omnis igitur hæc ratio hoc continet, quod duas generales natu-*

E

ras condiderit Deus; naturam visibilem, id est corpoream, & naturam invisibilem, qua est incorporea: A
& hoc omnium apertissimum libr. 4. Operis ejusdem, cap. 2. Sed & rursum per Christum
creata dixit omnia visibilia & invisibilia, per quod declaratur esse etiam in creaturis quasdam invisibi-
les secundum proprietatem suam substantias. Sed haec quamvis ipse non sint corporea, utuntur tamen cor-
poribus, licet ipsa sint corporea substantia meliores. Illa vero substantia Trinitatis, qua principium est, &
caussa omnium, ex qua omnia, & per quam omnia, & in qua omnia, neque corpus, neque in corpore esse
creanda est, sed in toto incorporea. Sed & libr. 6. contr. Cels. inquit, ἀσώματος νόσος ἢ
ἰσχύς ἐκαστοῦ ὑπέσταν, ἢ δὲ, εἰς τὴν αἰὲν ἀκατάσταντον ἢ ἀσώματος ὑπέσταν. ἢ ἢ ἀσώματος, ἢ ἐξ ἄλλου, ἢ ἀνε-
πίστων, ἢ ἀγνοῦν, ἢ ἐκωνόως ἀκούσαντων. Ideo Sophronius Hierosolymitanus in Epistola ad Ser-
gium scribit Origenem, ipsiusque sequaces dixisse animas ante corpora carne & corpore
carentem vitam egisse in caelo nondum creato. B

V. In his seculum licet pugnare videatur Origenes, facile tamen discordantes loci concili-
antur: nam Angelos ita corporeos esse vult, ut spiritales nihilominus esse velit, quod spi-
ritus nihil sint aliud quam summae exiguitatis corpora, cujusmodi sunt Angelica, asserit
quippe loco supra allato materiam substantiam hujus mundi, spiritus corporis indumentis vel An-
gelos Dei, vel filios resurrectionis exornare: ut hominum quoque corpora post resurrectionem
spiritalia fore declarat Paulus 1. Cor. 15. 44. Angelos porro cum propter exiguitatem corpo-
rum subtilitatem spirituales dixerit, incorporeos quoque quodammodo, & ὑπερσυναιεῖς dici
posse censuit, habita praesertim corporum nostrorum ratione, qua crassa sunt. Id ipse ma-
nifeste indicat in Proemio librorum De princip. cum enim appellationem ἀσώματος in
Scripturis neutiquam usurpari dixisset, objicit sibi locum quemdam ex apocrypho libello, C
qui Petri Doctrina inscribitur, in quo Discipulis dicit Christus se non esse Demonium incor-
poreum. Respondet Origenes inter Ecclesiasticos libros Petri doctrinam non haberi: tum
addit: Quod etiam scriptum concederetur, non idem sensus ex isto sermone ἀσώματος indicaretur, qui
Graecis vel Gentilibus auctoribus ascenditur, quam de incorporea natura à Philosophis disputatur. In hoc
enim libello incorporeum Demonium dixit, pro eo quod ipse ille quicunque est habitus, vel circumscriptio
demoniaci corporis, non est similis huic nostro crassiori vel visibili corpori: sed secundum sensum ejus qui
composuit illam Scripturam intelligendum est quod dixit: id est non esse tale corpus, quale habent De-
mones, quod est naturaliter subtile, & velut aura tenue, & propter hoc vel imputatur à multis, vel dicitur
incorporeum, sed habere se corpus solidum vel palpabile. In consuetudine vero hominum omne quod
tale non fuerit, incorporeum simplicioribus vel imperitoribus nominatur: velut si quis aërem istum quo D
frimur, incorpoream dicat, quandoquidem non est tale corpus, ut comprehendi ac teneri possit, ut
que resistere. Si quando igitur Angelos dixit incorporeos, ad imperitorum captum sese ac-
commodasse, & juxta vulgi consuetudinem locutum fuisse credamus.

VI. Nec corpoream Angelis naturam attribuisse contentus, animam iis insuper ad-
scripsit libr. 2. ἐξ ἀρχῆς, cap. 8. Superest de Angelico ordine requirere, utrum & ipsi animas ha-
beant, an anima sint, vel de ceteris divinis, caelestibusque Viribus, sed & de contrariis celestibus.
Auctoritatem quidem divinae Scripturae usquam nullam invenimus, quod vel Angelis, vel si qui sunt di-
vini Spiritus ministri Dei, vel animas habere, vel anima dicantur: animantia tamen esse à quan-
plurimis sentiuntur. Hieronymus Epist. 65. ad Pammach. cap. 5. Nec Origenes umquam dixit ex An-
gelis animas fieri, cum ipsos Angelos nomen esse officij doceat, non naturae: in libris enim ἐξ ἀρχῆς & E
Angelos, & Thronos, & Dominationes, Potestates, & Rectores mundi & tenebrarum, & omne nomen
quod nominatur non solum in praesenti saeculo, sed in futuro, dicit animas esse eorum corporum, quae vel
desiderio, vel ministerio susceperint. Profecto non est promptum dictum quanam ratione animam
Angelis inesse posse senserit: nam quaereretur, anima illa corporeane sit, an contra. Cor-
poream dixisset utique, nam nihil praeter Deum incorporeum ducit. Tenue ergo & mo-
pogramum corpus ab alio longe tenuissimo, & simplicissimo corpore animatum esse di-
cere debuisset. Sed paulo post Angelos decernit meras esse animas. De eo vero quod Dei ani-
ma in Scripturis nominatur, qualiter intelligi debeat, & sentire, & proferre difficile est: semel enim sim-
plicem illam naturam, & absque ullius adjectionis permutatione profitemur: tamen quoquomodo sentien-
dum est, nominari interim Dei anima videtur, de Christo vero non dubitatur. Et ideo non videbitur F
absurdum etiam de sanctis Angelis, ceterisque caelestibus Virtutibus tale aliquid vel dicere, vel sentire:
si quidem definitio illa anima etiam in ipsos videtur incurriere: quis enim rationabiliter sensibiles eos esse,
vel mobiles poterit denegare? Quod si recte ista videtur esse definitio, quod substantia rationabiliter sen-
sibilis, & mobilis anima dicatur, videtur haec definitio etiam ad Angelos pertinere. Quid enim aliud in
illis quam sensus rationabilis commotus est? Quorum autem una definitionis ratio est, horum sine dubio
eadem substantia est. Tale aliquid habet libr. 2. in Cantic. Cant. Et adhuc agnitionem sui anima
requirit, si est aliquis ordo, aut sunt aliqui Spiritus ejusdem substantiae cum ipsa, alij vero non ejusdem,
sed diversi ab ea, id est si sunt & alij Spiritus rationabiles, ut ipsa est, & alij carentes ratione: est eadem
est ipsius quae & Angelorum substantia, quoniam rationabile à rationabili nequaquam differre cre-
ditur.